

Nd.

158. Frumvarp

til laga um stofnun happdrættis fyrir Ísland.

Frá menntamálanefnd.

1. gr.

Ráðuneytinu veitist heimild til að veita Háskóla Íslands einkaleyfi til stofnunar íslensks happdrættis með þeim skilyrðum, er nú skal greina:

- a) Hlutatalan má ekki fara fram úr 25000, er skiptist í 10 flokka á ári hverju, og skal dráttur fara fram fyrir einn flokk á mánuði hverjum, nema janúarmánuð og febrúarmánuð, dráttur fyrsta flokks í marzmánuði og tiunda flokks í desembermánuði.
- b) Iðgjald fyrir heilan hlut skal vera 60 kr. fyrir alla 10 flokka, en 6 kr. í hverjum flokki. Hlutina má selja bæði í heilu lagi og hálfu og ennfremur skipta þeim í fjórðunga, ef reynslan sýnir, að það sé hentugra.
- c) Vinningarnir skulu vera samtals 5000 og nema að minnsta kosti 70% af iðgjöldunum samantöldum í öllum 10 flokkum.
- d) Drættirnir fara opinberlega fram í Reykjavík, og skal happdrættinu stjórnað þaðan undir eftirliti nefndar, er ráðuneytið skipar til þess. Skulu í henni sitja 5 menn, og skulu að minnsta kosti 2 nefndarmenn vera lögfræðingar. Nefndin leggur fullnaðarúrskurð á allan ágreining um lögmæti eða gildi dráttanna, bæði meðan dráttur fer fram og eftir að honum er lokið, enda hefir hún eftirlit með happdrættinu. Kostnaðinn af þessu ber happdrættið.
- e) Einkaleyfið til að reka happdrættið má veita til 10 ára, frá 1. jan. 1934 að telja, og skal ágóðanum varið til þess að reisa hús handa háskólanum.

2. gr.

Frá því er happdrættið tekur til starfa er bannað að setja á stofn nokkurt annað peningahappdrætti hér á landi, svo og að verzla með eða hafa á boðstólum miða erlendra happdrætta, auglýsa þá í innlendum blöðum eða hvetja menn til að kaupa þá, að viðlögðum sektum, 200—2000 kr. Þó getur ráðherra veitt undanþágu að því er kemur til happdrættis, sem stofnað er til í góðgerðaskyni einungis, og þó með skýrum takmörkum, t. d. fyrir einn bæ eða sveitarfélag, og aldrei nema um ákveðinn tíma, lengst eitt ár.

3. gr.

Enginn má selja hlutamiða happdrættisins, nema löggiltir útsölumenn þess, er fá miðana frá aðalskrifstofu happdrættisins, og öll önnur verzlun með miðana er bönnuð, að viðlögðum sektum, er nánar má ákveða í reglugerð.

4. gr.

Ekki skal taka tillit til vinninga í happdrættinu við útreikning tekjuskatts eða aukaútsvars það ár, sem vinningarnir falla.

5. gr.

Ráðuneytið setur reglugerð um starfsemi happdrættisins í einstökum at-riðum, og má í henni ákveða sektir fyrir brot. Mál út af brotum skulu sæta meðferð almennra lögreglumála.

6. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1934, og skal fyrsti dráttur fara fram í marzmánuði það ár.

Greinargerð.

Með lögum nr. 31, 23. júní 1932, er svo kveðið á, að landsstjórninni sé heimilt að láta reisa hús handa Háskóla Íslands á árunum 1934—1940, eftir því sem fé er til þess veitt. Með þessu hefir Alþingi viðurkennt, að þessari bygging þurfi að koma upp sem fyrst, enda mun það alviðurkennt, að hér sé um aðkallandi þörf að ræða. Háskólinn hefir orðið að búa við allsendis ófullnægjandi húsnæði frá stofnun hans, árið 1911, og er í því efni langverst settur allra skóla landsins.

Eins og nú er högum háttað, eru ekki miklar líkur til þess, að fé verði fyrir hendi í þessu skyni eða að fært þyki að taka fjárveitingar til þessa húss í fjárlög fyrst um sinn. Er því sennilegt, að afla þurfi til þess fjár með sérstökum hætti, ef þessi áform eiga að komast í framkvæmd. Er frumvarp þetta borið fram í þeim tilgangi að gera tilraun til slíkrar fjáröflunar án þess að ríkissjóði verði til þyngsla. Má svo segja, að með þessari aðferð sé leitað í ákveðnu formi frjálsra samskota til þess að hrinda einu af nauðsynjamálum þjóðfélagsins í framkvæmd, nauðsynjamáli, sem að öðrum kosti hlýtur að lenda á ríkissjóði.

Frumvarpið er í öllum aðaldráttum sniðið eftir frumvarpi því um islenzkt ríkishappdrætti, sem borið var fram á Alþingi 1925. Hafði málið þá verið ágætlega undirbúið af erlendum sérfræðingum, og happdrættið sniðið sérstaklega eftir Det kgl. Köbenhavnske Klasselotteri, sem hefir nú starfað um nálega tveggja alda skeið og jafnan þótt hin merkasta stofnun í sinni grein og gefið góðan arð. Hefir háskólaráðið nú tekið upp þessa hugmynd, að setja á stofn slíkt happdrætti og verja ágóða þess til húsbýggingar handa háskólanum, og sent erindi um það.

Um útreikninga á því, hve mikið af happdrættismiðum væri hæfilegt að gefa út hér á landi, svo og um fyrirkomulag allt á dráttum o. s. frv., má vitna í þskj. 341 í Alþt. A. 1925, svo og í greinargerð þá, sem frv. fylgdi frá háskólaráði. Þar er og rakin saga málsins á Alþingi og gerð grein fyrir happdrætti í ýmsum öðrum löndum. Hér skal aðeins taka upp áætlanir um rekstur happdrættisins.

Ef gert er ráð fyrir, að allir miðar seljist, verður útkoman þessi:

Tekjur:	
25000 hlutir á kr. 60,00	kr. 1500000
Gjöld:	
1. Vinningar 70%	kr. 1050000
2. Til útsöllumanna 5%	— 75000
3. Stjórn o. s. frv.	— 55000
	————— 1180000
	Ágóði kr. 320000

En ef aðeins helmingur miðanna selst, verður útkoman þessi:

Tekjur:

12500 hlutir á kr. 60,00	kr. 750000
--------------------------------	------------

Gjöld:

1. Vinningar 70%	kr. 525000
2. Til útsölumanna 5%	— 37500
3. Stjórn o. s. frv.	— 50000
	————— 612500
	Ágóði kr. 138500

Áhættan er lítil, vegna þess að kostnaður færist yfirleitt niður við það, að salan minnkar.

Sá liðurinn, sem er óákveðinn (auk þess hve mikið tekst að selja af miðum), er 3. liður, stjórn o. s. frv. — Er því rétt að skýra frá því, að hann er yfirleitt mjög varlega áætlaður. Liðirnir eru þessir:

1. Til stjórnarnefndar (formaður verður að vera lögfræðingur, og nefndin hefir talsvert starf við úrskurði o. s. frv.)	kr. 2600,00
2. Laun forstjóra og ágóðahluti, laun eins fulltrúa, eins aðstoðarmanns og 3 stúlkna í skrifstofu má áætla	— 25000,00
3. Húsnæði ljós, hiti, afskrift o. s. frv.	— 5000,00
4. Prentun, pappir, ritföng, hækur (prentun hlutamiða er dýr)	— 20000,00
5. Útibú	— 3000,00
	————— Kr. 55600,00

Hér eru ekki taldar aukatekjur, sem happdrættið fær við það, að kaupendur koma eftir að nokkrir flokkar eru um garð gengnir. Þær geta numið nokkru, og bæta þá upp, ef meiri kostnaður yrði, eins og ef til vill mætti vænta, einkum fyrst.

Um einstakar greinar frumvarpsins:

1. gr. Farið er fram á einkaleyfið til 10 ára. Er gert ráð fyrir, að á þeim tíma náist nægilegt fé til þess að koma upp háskólahúsi. Ef minni verða tekjurnar, er þá auðvelt að framlengja heimildina. En að þessari bygging lokinni, og ef þetta hefði reynzt vel, mætti láta happdrættið halda áfram að afla tekna til opinberra bygginga, því að nóg er framundan að gera.

2. gr. Einn ávinningur við innlent happdrætti er sá, að koma í veg fyrir, að hér séu seldir miðar erlendra happdrætta og með því tekið fé út úr landinu, sem hér er betur komið.

4. gr. Tekjuskattur og aukaútsvar á vinninga í happdrættinu myndi geta eyðilaggt að mestu áhuga manna á því að kaupa miða happdrættisins. Auðvitað verður svo eftirleidis tekið tillit til þeirra breytinga á efnahag manna, sem verða af völdum vinninganna. Hér er í raun og veru ekki um annað að ræða en það, að einn tekjustofn þess opinbera er studdur með því að slaka á öðrum.